

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.ик.н. Нина Ангелова Дюлгерова, ВУСИ, Пловдив;
ВУСИ, Пловдив;

ПН 3.3. “Политически науки“ и ПН 3.6. „Право“ научна специалност
„Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен **„доктор“** по 05.02.10 Световно стопанство и МИО
(Европейска интеграция и международни отношения) в
УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед
№3249/5.12.2022 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Алексей Иванов Маргоевски

Тема на дисертационния труд: Дипломация на Европейския съюз в
Каспийския регион

1. Информация за дисертанта

Алексей Иванов Маргоевски е докторант редовно обучение в
катедра „Международни отношения“ на факултета „Международна
икономика и политика“ на УНСС в периода 2018-2022 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

В енергийния двадесет и първи век трансформацията във всички
области на обществения живот в Европа и света намира отчетлив израз в
транзита и консумацията на енергоносители. Енергията се превръща в
мощен политически инструмент, който е в основата на динамично
променящите се геоенергийни модели. В основата на тези процеси е
енергийният транзит, засилващ енергийната дихотомия между

Черноморския и Каспийския регион, което предопределя политическите действия и дипломатическите усилия на европейските институции, ориентирани към диверсификация и намаляване зависимостта от руския нефт и газ. Актуалността на дисертационния труд в контекста в променящия се съвременен свят е неоспорима.

Дисертационният труд с общ обем 242 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Използваната литература включва 181 научни, информационни, документални, дигитални и интернет източници на български, английски и руски език. Включената в приложението информация удачно разширява и утвърждава фактологичната база на дисертационната тема.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд структуриран с логична взаимозависимост между темите и различни аспекти на изследваните проблеми в трите глави.

В увода са спазени основните изисквания за подобен род изследвания. Ясно и точно са посочени целта и научноизследователските задачи на дисертационния труд, както обектът, предметът и научната хипотеза на докторанта. Хронологическият и тематичният обхват са логично вплетени в текста и добре обосновават визията за изследването на темата. Анализът в дисертационния труд е подчинен на формулираната от докторанта цел свързана с формулиране на мястото и ролята на Разширения Каспийски регион в енергийната политика на Европейския съюз. Логично от тази цел на изследването е формулиран и обекта на изследване, който представлява действията на енергийната дипломация за осигуряване на сигурността на ЕС в енергийната сфера. Не случайно и

предмета на изследване е ефективността от действията на енергийната дипломация, чиито измерения се проявяват в постигнатите резултати.

В Първа глава. Геополитика и енергетика – концепции и външнополитически инструментариум на ЕС логично се обосновава и очертава теоретичната база и основни елементи от понятийния апарат. Поставя се акцент върху понятия като енергийна политика и дипломация, които са съществен сегмент от анализа в дисертационния труд. Друга тема представена в първа глава е методологичния апарат с акцент върху различни теории в международните отношения.

Акцент е поставен и върху формирането на енергийната политика на ЕС, която включва в себе си сложен спектър от правни норми, политически и корпоративни интереси. В първа глава се формулира и спецификата на енергийната сигурност на ЕС.

Логичен преход от базовата енергийна структура на базовата Първа глава е темата, която се изследва във Втора глава, а именно енергийното съперничество в разширения Каспийски регион. В анализа основен акцент е поставен върху геополитическото и геоикономическото значение на разширения Каспийски регион в контекста на съществуващият там енергиен потенциал. Проследен е процесът на отварянето на държавите от региона към световната икономика, което засилва конкуренцията и в регионален план. Отделено е внимание и на специфичните особености на политиката на глобалните играчи САЩ, Китай и Русия в защита на техните интереси в региона. В тази глава се изследва и засилващото се съперничество между Русия и ЕС в региона. Иран също е част от сложния конгломерат на регионално и глобално съперничество.

В Трета глава се прави достатъчно успешен опит да се очертаят резултатите от енергийната дипломация в широкия Каспийски регион.

Логично в отделните параграфи се формулират основните елементи на геоенергийния модел на Европейския съюз – Кавказко-Каспийската зона и Централна Азия; търсене чрез дипломатическа активност на мястото и ролята на европейските и корпоративни интереси в тази богата на енергийни ресурси територия; мястото и ролята на различните енергийни държави в региона в плановете и действията на европейските институции.

Всяка една от главите на дисертационния труд има своите изводи, които са логично изведени от направения в съответната глава анализ. От съществено значение е, че добре филтрирания и правилно ориентиран към изследваната тема богат изследователски материал дава възможност да се формулира геоенергийният модел на дипломатическите действия и като цяло резултати на Европейския съюз в широкия Каспийски регион.

В Заключението докторантът дава концептуалната рамка на анализирания от него тема. Използваните от него в изложението аргументи убедително обосновават основния извод, свързан с очертаната в дисертационния труд цел – енергийната дипломация на Европейския съюз не дава и с дългосрочна цел резултати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Анализът, направен в дисертационния труд и представен в автореферата показва убедително наличието на научно и научно-приложни резултати. Конкретно те се проявяват в:

- Изборът на разширения Каспийски регион като обект на изследване в контекста на европейския енергиен модел;
- Изследването на дихотомията между енергийната сигурност и диверсификационните енергийни източници и маршрути;
- Чрез прилагането на разнообразна методология и специфичен инструментариум от теорията на международните отношения се

формулира един достатъчно ефективен геоенергиен модел на специфичните характеристики и взаимоотношения между ЕС и енергийните държави от широкия Каспийски регион;

- Разширяване и надграждане на съществуващата изследователска литература за политиката на европейските институции за формирането на енергийните източници от разширения Каспийски регион в един от основните сегменти на европейския енергиен микс.

Докторантът в изследването си постига резултати, които имат своята висока научна и научно-приложна стойност.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са два броя публикации. Първата статия не е представена библиографски коректно. Публикациите представят част от изследванията на докторанта по анализираната тема.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът изцяло съответства в структурен и съдържателен план на дисертационния труд. Спазени са всички изисквания по неговото оформление и са включени всички необходими елементи.

Докторантът представя и документ доказващ отсъствието на плагиатство в дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторантът Алексей Маргоевски представя дисертация, в която ясно се откроява доброто познаване на изследваната от него тема. Динамиката на процесите предполага многообразие на теми, алтернативи, действия. Това не позволява да се обхванат пълно и задълбочено действията на участниците в геоенергийния процес. Традицията налага всеки един дисертационен труд да бъде придружаван с поне три статии по темата. Докторантът би могъл да представи още публикации по темата.

Нейната неизчерпаемост позволява Алексей Маргоевски да продължи и в бъдеще да изследва тази област.

Посочените препоръки не намаляват постигнатите резултати. Изследването, представлява задълбочен и завършен научен труд.

8. Заключение

Предложеният дисертационен труд от докторанта Алексей Маргоевски на тема: „Дипломация на Европейския съюз в Каспийския регион” е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователна и научна степен “доктор” на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени в УНСС. В дисертацията са постигнати актуални и значими научни и научно-приложни постижения в геоенергийната област.

Налице са необходимите основания да декларирам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователна и научна степен “доктор” по 05.02.10 Световно стопанство и МИО (Европейска интеграция и международни отношения)

04.01.2023 г.
гр. София

Рецензент:
проф. д.ик.н. Нина Дюлгерова